

Beskrivning av registret

Grundinformation	
Registrets namn	Registret över totalbefolkningen (RTB)
Årgång	2016
Variant	Folkbokförda personer 31 december samt demografiska händelser under året

Registret över totalbefolkningen (RTB)

2016
BE0102

Innehåll

A	Allmänna uppgifter.....	4
A.1	Ämnesområde	4
A.2	Statistikområde.....	4
A.3	Registeransvarig.....	4
A.4	Uppgiftsskyldighet	4
A.5	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	4
A.6	Gallrings- och arkiveringsföreskrifter.....	4
A.7	EU-reglering.....	4
A.8	Syfte och historik.....	4
A.9	Registeranvändning.....	5
A.10	Uppläggning och genomförande.....	6
A.11	Nyheter i registret.....	8
A.12	Planerade förändringar i kommande register.....	8
B	Kvalitetsdeklaration.....	9
B.1	Innehåll.....	9
1.1	Underlag till statistiska målstorheter.....	9
1.1.1	Populationsavgränsning.....	9
1.1.2	Objekttyp.....	11
1.1.3	Variabler	11
1.1.4	Referenstider	13
1.2	Fullständighet.....	13
B.2	Tillförlitlighet.....	14
2.1	Tillförlitlighet totalt	14
2.1.1	Kvalitetsindikatorer	15
2.2	Osäkerhetskällor	15
2.2.1	Täckning	15
2.2.2	Mätning.....	19
2.2.3	Bortfall.....	20
2.2.4	Bearbetning	22
2.2.5	Modellantaganden	22
2.3	Censusevalvering.....	23
2.3.1	Antal boende i bostadshushåll	23
2.3.2	Hushållstyp	23
B.3	Aktualitet.....	24
3.1	Frekvens.....	24
3.2	Framställningstid.....	24
3.3	Punktlighet	24
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	24
4.1	Jämförbarhet över tid	24
4.3	Sam användbarhet med andra register/ data	27
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	28
5.1	Informationsspridning.....	28
5.2	Dokumentation	28

5.3	Tillgång till det slutliga observationsregistret.....	28
C.	Uppgiftsinsamling och bearbetning.....	29
C.1	Mätinstrument.....	29
C.2	Insamlingsförfarande	29
2.1	Insamlingsförfarande hos externa leverantörer	29
2.2	Insamlingsförfarande hos registerproducent	30
C.3	Bearbetning.....	31
3.1	Bearbetning hos externa leverantörer.....	31
3.2	Bearbetning hos registerproducent.....	31

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens sammansättning

A.3 Registeransvarig

Kontaktperson: Karin Wegfors

Telefon: 010-479 64 98

E-post: karin.wegfors@scb.se

A.4 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt förordningen om den officiella statistiken (2001:100), vilket innebär att myndigheter ska lämna de uppgifter som behövs för framställning av statistiken.

A.5 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.6 Gallrings- och arkiveringsföreskrifter

RTB gallras inte, utan långtidsarkiveras i enlighet med Riksarkivets bevarandebeslut RA-MS 2007:64. I nuläget är årgångarna t.o.m. 1997 långtidsarkiverade.

A.7 EU-reglering

Ingen EU-reglering finns för RTB.

A.8 Syfte och historik

RTB innehåller uppgifter som är av grundläggande betydelse för information om Sveriges befolkning. Systemet omfattar register som är grunden för den officiella befolkningsstatistiken och som tillhandahåller basuppgifter för stora delar av SCB:s verksamhet.

RTB bildades 1968

Folkbokföringen datoriserades 1967 och med folkbokföringens register som grund inrättade SCB påföljande år ett registersystem som fick namnet Registret över totalbefolkningen (RTB). RTB omfattar information om befolkningen och dess förändringar och ska i stor utsträckning spegla det innehåll som finns i folkbokföringens register.

RTB-register finns tillgängliga för varje år från 1968 och framåt.

Förändringar i befolkningen aviseras löpande

Skatteverket är den myndighet som sedan 1991 har det övergripande ansvaret för folkbokföringen. Uppgifter (aviseringar) om förändringar i folkbokföringen rapporteras fem gånger i veckan från Skatteverket till RTB via SHS (en myndighetsgemensam tjänst för att skicka data till varandra). Fram till 1998 levererades aviseringarna på magnetband en gång i veckan. Aviseringarna innehåller uppgifter om personer som t.ex. fötts, avlidit, flyttat, bytt civilstånd, invandrat och utvandrat.

Förändrat RTB-system 1998

Variabelinnehållet i RTB-registren är i stor utsträckning detsamma som vid starten 1968. Ett nytt RTB-system sjösattes 1998 och samtidigt infördes ett antal nya variabler, bl.a. datum för samtliga händelser och förbättrad information om relationer mellan personer.

Folkbokföring på lägenhet 2011

I och med att Riksdagen beslutade att folk- och bostadsräkningen 2011 skulle vara helt registerbaserad, inrättades ett lägenhetsregister som Lantmäteriet ansvarar för och som innehåller alla bostadslägenheter, både i småhus och i flerbostadshus. För att kunna koppla lägenheterna till de boende har Skatteverket ansvar för att de som bor i flerbostadshus blir folkbokförda på lägenhet, i stället för som tidigare, på fastighet. Från och med 2011 får RTB in identiteter på lägenhet, adress och fastighet via aviseringarna. Detta har gjort det möjligt att ta fram nya variabler som används vid framtagandet av hushållsstatistik, som till exempel hushållsstorlek, hushållstyp och antal barn i hushållet.

Folkbokföring sker inte längre på församling 2016

Från och med 1 januari 2016 sker inte längre folkbokföring på församling, utan på kommun. Av såväl kulturella och historiska skäl som för statistik- och forskningsändamål är det ändå viktigt att bevara församlingsindelningen från den tid indelningen var stabil. Därför har distrikt införts. Distrikten ska motsvara församlingsindelningen den 31 december 1999. Folkbokföring sker inte på distrikt, men distriktstillhörighet registreras på individnivå i folkbokföringsdatabasen.

A.9 Registeranvändning

Intern användning

RTB är basen för den officiella befolknings- och hushållsstatistiken. Som exempel på befolkningsstatistik kan nämnas befolkningen fördelad efter kön, ålder, civilstånd m.m. i län och kommuner. Statistik över befolkningsförändringar kan avse flyttningar, födda, döda, giftermål, skilsmässor, in- och utvandring, m.m. Statistiken framställs flera gånger per år.

RTB utgör urvalsram för många individurval vid SCB. Urvalen görs både inom anslags- och uppdragsverksamheten och ligger främst till grund för olika typer av enkät och intervjuundersökningar. Några exempel är arbetskraftsundersökningarna (AKU), partisympatiundersökningen (PSU) och undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

RTB är också en databank där kompletterande uppgifter kan hämtas till andra register och undersökningar. Denna användning gör att antalet frågor i en undersökning kan hållas nere och att bördan för uppgiftslämnarna minskar.

RTB tillhandahåller exempelvis:

- bakgrundsdata till register för arbetsmarknadsstatistik, ekonomisk välfärdsstatistik och utbildningsstatistik,
- underlag för populationssamordning av register och undersökningar inom individstatistiken,
- uppgifter till statistikpaketen och till statistikunderlag för befolkningsprognoser,
- rutiner för aktualisering av uppgifter i urval för enkät- och intervjuundersökningar,
- underlag för kompletteringar av personnummer i olika material,
- uppgifter för behörighetskontroll i samband med begäran av registerutdrag enligt personuppgiftslagen.

Extern användning

Den externa användningen sker i huvudsak inom ramen för uppdragsverksamheten. Uppgifter på aggregerad nivå efterfrågas av forskare, företag, myndigheter, kommuner, riksdag, regering m.fl. Aidentifierade mikrodata från RTB kan också lämnas ut till forskning, men först efter att en sekretessprövning gjorts.

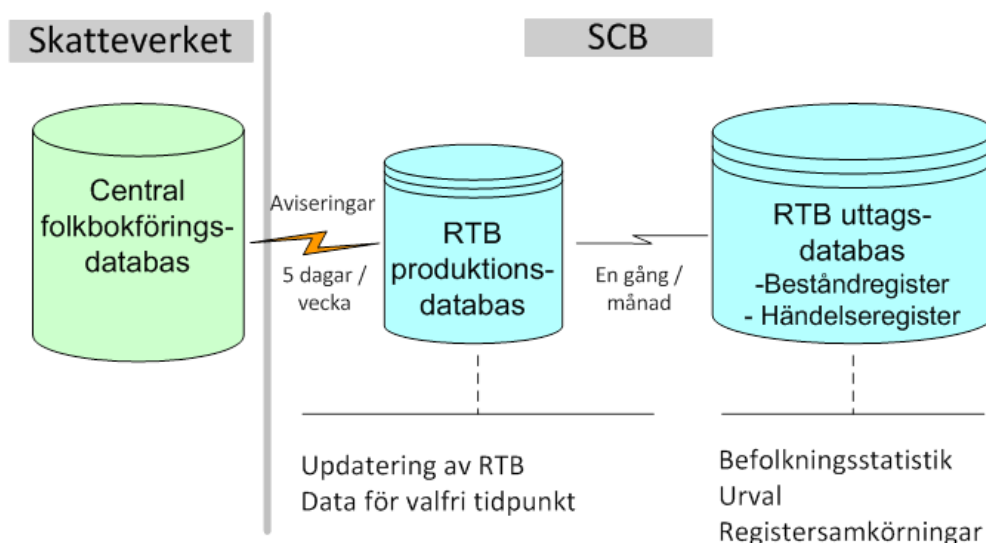
A.10 Uppläggning och genomförande

Tabell 1. Externa leverantörer av administrativa data

Myndighet/organisation	Typ av data/innehåll
<i>Skatteverket</i>	<i>Folkbokföringsuppgifter, individdata</i>

Tabell 2. Interna leverantörer av data

SCB-källor	Typ av data/innehåll
<i>Lägenhetsregistret</i>	<i>Lägenhetsuppgifter</i>

Registerproduktionen består av insamling, granskning och bearbetning av data från Skatteverket. Skatteverket levererar aviseringar om förändringar i folkbokföringsdatabasen fem gånger i veckan till RTB. Innan aviseringarna läggs in i RTBs produktionsdatabas görs vissa grundläggande kontroller. Varje månad framställs ett antal preliminära bestånds- och händelseregister i RTBs uttagsdatabas. I registren har en utökad granskning gjorts. Även rättningar, imputeringar och härledningar av nya variabler görs. De slutliga observationsregistren avseende 20161231 resp helåret 2016 granskas i samarbete med Befolkningseenheten och Prognosinstitutet.

Slutliga observationsregister:

Population	Tabell/Vynamn
Befolkningen 31 december 2016	RTB
Befolkningen 31 december 2016 med familjevariabler	RTBFamilj
Befolkningen 31 december 2016 med hushållsvariabler	V_HushallPerson
Befolkningen 31 december 2016 med hushålls- och boendevariabler	V_HushallBoende
Civilståndsändringar 2016	CivilandrFlode
Döda 2016	DodaFlode
Dödfödda 2016	DodFoddaFlode
Födda 2016	FoddaFlode
Inrikes flyttningar 2016	InrFlyttFlode
Invandrade 2016	ImmiFlode
Medborgarskapsbyten 2016	MedborgarskapFlode
Utvandrade 2016	EmigrantFlode

A.11 Nyheter i registret

Nya eller förändrade variabler

I samtliga händelseregister har följande variabler tillkommit.

- Lägenhetsnyckel (RNPLGH_RIDLGH)
En unik identitet för lägenhet
- Fastighetsnyckel (FNR)
En unik identitet för fastighet
- Distrikt (Distriktskod)
Distriktsindelningen baseras på en justerad version av den församlingsindelning som gällde den 31 december 1999.

I vyn V_HushallPerson som innehåller hushållsvariabler har en ny variabel tillkommit som visar om hushållet är imputerat eller inte (Imp_Hushall), se även 2.2.5 Modellantaganden.

Variabeln Urbaniseringsgrad_EU har uppdaterats enligt Eurostats senaste version av Degree of Urbanisation.

I vyn V_ENAR_Redovisningsgrupper har SKL:s kommungruppsindelning uppdaterats till 2017 års version. Observera att variablerna KommunSKLGrupp_Nationell och KommunSKL därmed har bytt värdemängder.

Övriga förändringar

-

A.12 Planerade förändringar i kommande register

En ny namnlag träder i kraft den 1 juli 2017. Denna innebär bl.a. en ökad flexibilitet vid val av namn. Nedan listas de viktigaste förändringarna.

- Skatteverket blir ensam namnmyndighet
- Dubbelt efternamn införs och mellannamn försvinner
- Nyfödda och adopterade får namn endast via ansökan
- Det blir fritt att byta till efternamn som bärs av minst 2000 personer
- Det blir fritt att lägga till eller byta ut förnamn
- Möjligt att ändra namn hur många gånger man vill

B Kvalitetsdeklaration

B.1 Innehåll

1.1 Underlag till statistiska målstorheter

1.1.1 Populationsavgränsning

Folkbokföringen

Ett barn, som föds i Sverige, folkbokförs om modern är folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte är folkbokförd, folkbokförs barnet om fadern är folkbokförd och vårdnadshavare.

En person som flyttar till Sverige ska folkbokföras om han eller hon anses vara bosatt här. En person anses vara bosatt om denne kan antas komma att ha sin regelmässiga dygnsvila i landet under minst ett år. För medborgare i ett land inom EU/EES gäller även att man ska ha uppehållsrätt i Sverige. Nordiska medborgare är undantagna krav på uppehållsrätt. För medborgare i ett land utanför EU/EES gäller att man ska ha uppehållstillstånd i Sverige.

Man är folkbokförd på den fastighet där man är bosatt. Om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter ska personen också vara folkbokförd på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister. Den som tillbringar sin dygnsvila regelmässigt på fler än en lägenhet/fastighet anses vara bosatt där han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist. I den samlade bedömning som görs tas t.ex. hänsyn till var familjen är bosatt, antalet övernattningar i respektive bostad, bostädernas storlek samt om arbetet är tidsbegränsat och bosättningen efter denna period kommer att återgå till den tidigare bostadsorten.

Undantag från huvudregeln

Från huvudregeln finns vissa undantag som kan delas in i tre grupper:

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige
2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda
3. Personer folkbokförda på en annan fastighet än den de bor på

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige

Personer som flyttar utomlands och där vistelsen är avsedd att vara mindre än ett år är fortsatt folkbokförda i Sverige.

Personer som är anställda utomlands i svenska statens tjänst, t.ex. UD- och SIDA-anställda, fortsätter vara folkbokförda i Sverige. Detta gäller även familjemedlemmar och betjäning. Man är folkbokförd på den fastighet där man senast var folkbokförd eller endast i kommunen.

EU-parlamentariker fortsätter vara folkbokförd om denne disponerar en bostad här i landet.

2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda

Personer som vid inflyttningen till Sverige har för avsikt att vistas här kortare tid än ett år folkbokförs inte.

Utländska medborgare som tillhör utländsk beskickning eller konsulat och dess betjäning folkbokförs inte i Sverige.

3. Personer folkbokförda på en annan fastighet än den där de bor

Intagning på sjukhus, vårdinrättning eller kriminalvårdsanstalt ska inte medföra ändring av folkbokföringen.

En studerande under 18 år som har sin egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga anses bosatt där även om personen på grund av studierna regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan lägenhet/fastighet. Motsvarande gäller även för en elev över 18 år så länge eleven fortsätter en utbildning i grund- eller gymnasieskola eller motsvarande utbildning som påbörjats innan personen fyllde 18 år. Studerande på högskole- och universitetsnivå folkbokförs normalt på studieorten.

En person som vistas i en bostad för äldre för service och omvårdnad i en annan kommun än den där personen var folkbokförd när denne flyttade till den aktuella bostaden, ska inte leda till ändrad bosättning om vistelsen har beslutats av den kommun där personen var folkbokförd. Om personen inte längre disponerar en bostad på den fastighet där han eller hon förut var folkbokförd, anses personen bosatt endast i kommunen.

En person som under en på förhand bestämd tid av högst ett år regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan lägenhet/fastighet än den där han har sin egentliga hemvist ska inte medföra ändrad folkbokföring. Personen ska dessutom ha för avsikt att sedan återvända till den ursprungliga bostaden.

Befolkningen

Populationen för befolkningen den 31 december 2016 utgörs av de personer som enligt lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen är folkbokförda i Sverige vid den tidpunkten. Målpopulationen utgörs av de personer som enligt lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen ska vara folkbokförda.

Hushåll

Med hushåll, eller bostadshushåll, avses den person eller de personer som var folkbokförda i samma lägenhet.

Födda

Populationen utgörs av levande födda barn som under året fötts i Sverige. Med levande född avser nyfött barn som efter födelsen andats eller visat andra tecken på liv. Ett nyfött barn, som fötts i Sverige, folkbokförs i den kommun i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten, folkbokförs barnet om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare.

Dödfödda

Med dödfött barn avses barn som under året avlidit efter utgången av tjugoundra havandeskapsveckan.

Döda

Folkbokförda personer som avlidit under året.

Invandrade

Personer som en eller flera gånger under året flyttat till Sverige och folkbokförts. För att bli registrerad ska man ha för avsikt att stanna i Sverige minst ett år och uppfylla kraven för att bli folkbokförd, se ovan.

Utvandrade

Folkbokförda personer som en eller flera gånger under året utvandrat från Sverige och som uppfyller kraven på att bli avregistrerad som utvandrad. För att bli avregistrerad som utvandrad ska man ha för avsikt att bosätta sig utomlands minst ett år. Vid utflyttning till ett annat nordiskt land gäller folkbokföringsreglerna i det land man flyttar till. Det kan innebära att personen blir avregistrerad som utvandrad trots att personen inte har för avsikt att bosätta sig utomlands i minst ett år, om reglerna är sådana i inflyttningslandet. Norge har t.ex. 6 månader som gräns för folkbokföring.

Inrikes flyttningar

Folkbokförda personer som en eller flera gånger under året har flyttat inom landet.

Civilståndsändringar

Folkbokförda personer som en eller flera gånger under året har ändrat civilstånd.

Medborgarskapsbyten

Folkbokförda personer som en eller flera gånger under året har bytt medborgarskap. Besittningar och kolonier hänförs till moderlandet. Medborgarskap ska avse nu existerande självständig statsbildning.

1.1.2 Objekttyp

Objekttyp är individ i samtliga register. Dessutom finns möjlighet att ta fram hushåll från de register som innehåller hushållsidentitet. Slutligen finns även möjlighet att ta fram objekttypen familj från de register som innehåller familjeidentitet.

1.1.3 Variabler

I MetaPlus finns bland annat information om definition, referensid och härledning för varje variabel.

Variabler för folkbokförda personer 31 december 2016

Individvariabler:

Personnummer

Kön

Folkbokföringsdatum

Folkbokföring; Län, Kommun, Fastighet, Lägenhet
Födelseland
Födelselän
Födelsehemort
Distrikt
Medborgarskapsdatum
Medborgarskapsland
Civilståndsdatum
Civilstånd
Ålder 31/12
Senaste invandringsdatum
Utvandringsland
Utvandringsort i Norden
Utländsk/svensk bakgrund
Utländsk/svensk bakgrund (alternativ indelning)

EU:s kärnvariabler:

Boendeland
Boenderegion, NUTS2
Grupperat födelseland
Grupperat medborgarskapsland
Grupperat civilstånd
Urbaniseringsgrad
Ålder vid referenstidpunkten

Relationsvariabler:

Personnummer make/maka/partner
Kön relationsperson
Personnummer far och mor
Födelseland far och mor
Personnummer adoptivfar och adoptivmor
Datum adoptivfar och adoptivmor
Personnummer sambo
Personnummer vårdnadshavare 1 och 2
Datum vårdnadshavare 1 och 2
Personnummer annan person 1 och 2
Datum annan person 1 och 2

Familjevariabler/Individvariabler inom familjen:

Familjeidentitet 1 (inom fastighet)
Familjeidentitet 2 (inom lägenhet)
Familjetyp
Familjeställning
Antal personer i familjen
Antal barn oavsett ålder
Antal barn under 22, 18 och 6 år
Ålder yngsta barn

Hushållsvariabler/Individvariabler inom hushållet:

Hushållsidentitet
Hushållstyp
Hushållsställning
Antal personer i hushållet
Antal barn oavsett ålder
Antal barn under 25, 18 och 6 år
Ålder yngsta barn
Sekretessmarkering för hushållet
Lägenhetsnyckel
Vårdnadshavare till barn i den egna och/eller i annan bostad
Nära anhörig
Barn/förälderrelation
Markering för imputering av hushållet

1.1.4 Referenstider

Registren som innehåller populationen folkbokförda personer har referenstidpunkt 31 december 2016. Den regionala indelningen avser här förhållanden den 1 januari 2017. I de demografiska händelseregistren (födslar, dödsfall, civilståndsändringar etc.) är referensperioden helåret 2016 och där avser den regionala indelningen istället 1 januari 2016.

Om referenstiden för den enskilda variabeln skiljer sig från registrets referenstid, finns denna uppgift i MetaPlus för den enskilda variabeln.

1.2. Fullständighet

I RTB har vi identifierat två brister för kvalitetskomponenten fullständighet som redovisas nedan.

Medborgarskap

Hos Skatteverket kan handläggarna registrera upp till tre olika medborgarskap för en person. När informationen aviseras läggs samtliga medborgarskap in i RTB-systemet, men när registret sedan skapas, prioriteras ett av dessa. Prioriteringsordning:

1. Sverige
2. EES-land
3. Land utanför EES med vilket Sverige har socialförsäkringskonvention
4. Övriga länder

Om en person har dubbelt medborgarskap, där det ena är svenskt, registreras bara det svenska medborgarskapet hos Skatteverket. Detta på grund av att det inte går att upprätthålla en god kvalitet för det andra medborgarskapet. Därmed saknas information helt om svenska medborgare med dubbelt medborgarskap.

Växelvis boende

För barn där föräldrarna är särlevande men har gemensam vårdnad, förekommer ofta att barnet bor växelvis hos båda föräldrarna. I en studie¹, beskrivs att 35 procent av barn med särlevande föräldrar bor växelvis. Om separationen mellan föräldrarna skett under de senaste åren bor hälften av barnen växelvis. Det är vanligare med växelvis boende om båda föräldrarna har hög utbildning, hög inkomst, är födda i Sverige och inte var unga då de fick barn. I folkbokföringen och följdaktligen i RTB finns ingen information kring växelvis boende eftersom man bara kan vara folkbokförd på ett ställe.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den databeredning i form av utredningsarbete, dataregistrering, granskning, kodning, kontroll och korrigeringsarbete av uppgifter som utförs fortlöpande inom ramen för folkbokföringsverksamheten är naturligtvis det som har störst betydelse för uppgifternas kvalitet. Under senare år har Skatteverket som en prioriterad uppgift att förbättra kvaliteten i folkbokföringsregistret. Med anledning av detta arbetade Skatteverket, under 2012 och 2013, med en analys över folkbokföringsfelet och de konsekvenser och kostnader felet leder till på samhällsnivå. Analysen omfattar övertäckning respektive undertäckning och även personer som är folkbokförda på fel fastighet. Skatteverket arbetar vidare med resultatet från analysrapporten. Den används som kunskapsstöd och som hjälp att planera kommande aktiviteter, och har konkret lett till att kontrollerna har förbättrats genom mer riktade urval.

Eftersom de flesta folkbokföringsuppgifter används brett i samhället ökar chansen för att fel upptäcks. Vissa myndigheter har enligt förordning skyldighet att återrapportera fel i folkbokföringen till Skatteverket, det gäller t.ex. Försäkringskassan, Migrationsverket och CSN. Också personbevisen, som utfärdas av Skatteverket, kan ses som en viktig kontroll av tillförlitligheten i uppgifterna. Personbevisen beställs av den enskilde personen och visar vilka uppgifter som finns i folkbokföringen. Ett personbevis behövs t.ex. om man ska skaffa id-kort, ansöka om svenskt medborgarskap eller ansöka om skilsmässa. Varje år utfärdas ca 2,6 miljoner personbevis.

Uppgifter ur folkbokföringen som används sällan i samhället, t.ex. uppgifter om adopterade, kan antas ha något lägre tillförlitlighet än variabler som används frekvent av många myndigheter.

För RTB har kontrollundersökningar gjorts där man jämfört uppgifterna i RTB med Skatteverkets folkbokföringsdatabas och dessa visar på mycket små skillnader. Den senaste jämförelsen gjordes i februari 2011. Resultatet var att det i RTB-systemet fanns 434 personer som var folkbokförda men som inte var det enligt Skatteverket. Åt andra hållet fanns 14 personer som var folkbokförda hos Skatteverket men inte i RTB-systemet. För de personer som var folkbokförda

¹ Persson, Lotta m.fl. (2014). *Olika familjer lever på olika sätt*. Statistiska centralbyrån, Demografiska rapporter 2014:1
<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Publiceringskalender/Visa-detaljrad-information/?publobjid=23711>

hos både RTB och Skatteverket var det bara 109 personer där folkbokföringsuppgifterna inte stämde. Detta betyder att innehållet i folkbokföringen och RTB överensstämmer i mycket hög grad och att tillförlitligheten är god i RTB.

Den största kvalitetsbristen för RTB är övertäckningen. Övertäckning innebär att personer fortfarande är folkbokförda, trots att de inte längre borde vara det. Mer beskrivning av problematiken finns nedan i avsnitt 2.2.1 Täckning.

2.1.1 Kvalitetsindikatorer

Under 2015 tog man fram indikatorer för att mäta tillförlitligheten i SCB:s basregister, där RTB är ett av dem. Resultatet från arbetet blev indikatorer som mäter täckningsfel, länkningsfel, klassificeringsfel samt kontaktinformationsfel. Genom att följa indikatorerna över tid kan man se hur kvalitén i registret ändras. Nedan visas en tabell över täcknings- och klassificeringsfel.

Typ av variabel	Kvalitetsindikator	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Länkning	Andel personer som bor på en fastighet som inte går att länka till en fastighet i geobas.fastighet	0.30%	0.22%	0.19%	0.19%	0.17%	0.17%
	Andel personer som saknar koppling mot lägenhetsregistret	3.16%	3.16%	3.15%	2.78%	2.68%	2.12%
	Andel personer som saknar hushållsID	N/A	0.19%	0.20%	0.19%	0.18%	0.18%
	Andel familjer där en person med familje ID 1 bor på en annan fastighet	0.026%	0.011%	0.001%	0.001%	0.000%	0.000%
	Antal familjer där minst två personer har samma familjeID 1 men där dom bor i olika lägenheter (eller där en person från samma familj saknar lägenhetsID)	N/A	N/A	N/A	28 055	27 758	27 540
	Antal hushåll med fler än endast en familjeID 2	N/A	N/A	N/A	94	96	96
Klassificering	Antal personer med samma familjeID 1, familjeID 2 eller lägenhetsID men olika församling/distrikt	0	0	0	0	275	256
	Personnummer som skiljer sig från kön och ålder	-	-	-	-	-	-
	Andel personer som saknar födelseland	0.009%	0.009%	0.010%	0.011%	0.012%	0.013%
	Andel personer som är statslösa	0.091%	0.100%	0.135%	0.195%	0.219%	0.253%
	Andel personer där medborgarskap är okänt (under utredning, uppgift saknas, okänt)	0.021%	0.024%	0.028%	0.039%	0.057%	0.071%

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Täckning

Individer

En avvägning mellan aktualitet och täckning har lett till beslutet att ta fram registren med en månads eftersläpning. Det innebär att registren framställs en månad efter den aktuella referensdatumet 31 december 2016 eller referensperioden helåret 2016. Att inte registren framställs direkt efter referensdatumet/perioden beror på att man vill invänta så många uppdateringar från Skatteverket som möjligt.

Allt rapporteras inte till folkbokföringen

Uppgifterna i RTB är en kopia av Skatteverkets folkbokföringsregister. Det ideala innehållet i folkbokföringens register definieras av de författningar som reglerar folkbokföringen. Personer som borde vara folkbokförda men som inte är det orsakar undertäckning, medan personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det orsakar övertäckning. Täckningsbristerna uppstår till följd av brister i rapporteringen av födselar, dödsfall, invandring och utvandring. På regional nivå orsakar brister i rapportering av flyttningar mellan olika regioner täckningsproblem.

I Undertäckning

Brister i rapporteringen av födselar och inflyttning (inrikes och utrikes) resulterar i undertäckning.

Det förekommer att uppgifter som avser ett år rapporteras för sent för att påverka registren för det aktuella året. Under 2016 inkom följande händelser som avsåg 2015 och som skulle ha påverkat folkmängden 31 december 2015:

Födda	18
Invandrade	1101

Sent rapporterade födselar ger upphov till mycket små problem tack vare de snabba rapporteringsrutinerna. Skatteverket registrerar 94 procent av födslarna inom 2 dagar och inom en månad har i princip samtliga födselar registrerats.

Personer som invandrar till Sverige blir registrerade som invandrade vid den tidpunkt då de folkbokförs. I vissa fall kan det gå en relativt lång tid mellan ankomsten till Sverige och folkbokföringstidpunkten. Under perioder med stor invandring tenderar de administrativa handläggningstiderna att öka, vilket leder till sena aviseringar till RTB. På årsbasis utgör de 1100 invandringarna cirka 0,8 procent av den totala invandringen 2015.

Undertäckningen uppstår också om en person invandrar till Sverige och personen enligt lagar och förordningar ska folkbokföra sig men ändå inte gör det. Det finns dock starka incitament för en person att faktiskt folkbokföra sig. Den som inte är folkbokförd saknar många rättigheter, t.ex. kan man inte få barnbidrag eller öppna ett bankkonto. Detta talar för att undertäckningen på grund av att personer inte folkbokför sig troligen är liten.

Inrikes flyttningar bidrar till undertäckning på regional nivå. Sena aviseringar eller miss att registrera flytt inom Sverige bidrar till täckningsbrister. Uppskattning av antalet personer som är felregistrerade finns inte.

II Övertäckning

Brister i rapporteringen av dödsfall och utflyttning (inrikes och utrikes) resulterar i övertäckning.

Det förekommer att uppgifter som avser ett år rapporteras för sent för att påverka registren för det aktuella året. Under 2016 inkom följande händelser som avsåg 2015 och som skulle ha påverkat folkmängden 31 december 2015:

Döda	118
Utvandrade	458

Dödsfall ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. Övertäckningen i observationsregistren med anledning av sent rapporterade dödsfall är ungefär 0,1 procent av dödsfallen 2015.

Utvandrare förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen och därmed RTB innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet. Därför anses detta vara den allvarligaste kvalitetsbristen i såväl folkbokföringen som i RTB.

Flera studier har gjorts för att skatta övertäckningens storlek. Under 2004 har ett arbete gjorts där man försökt att skatta storleken på övertäckningen genom att skapa en "ej aktivitetsvariabel". Idén bakom variabeln är att personer som är bosatta i Sverige lämnar avtryck i olika administrativa register. De kan t.ex. ha inkomst, studera eller flytta. Personer som saknar avtryck i registren, trots att de är folkbokförda, kan då antas vara utflyttade från landet utan att rapportera det till Skatteverket. Dessa personer får en markering i "ej aktivitetsvariabeln". Variabeln använder årsvis information från tre interna register, baserade på administrativa register från andra myndigheter: Registret över totalbefolkningen (RTB), Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) samt STATIV. Beräkningen då gav en övertäckning på 35 000 personer 2002.

Skatteverket har uppmärksammat problemet med folkbokföringsfelet i en rapport². Bl.a. tittar man på hur många personer som är maskinellt nolltaxerade (person där Skatteverket inte har någon indikation om ekonomisk aktivitet i form av kontrolluppgifter eller bedriven näringsverksamhet) som en möjlig indikation på att man inte längre finns i landet. Uppskattningen av övertäckningen blev då 25 000–35 000 i yrkesverksam ålder. I rapporten ger Skatteverket förslag på åtgärder som ska minska folkbokföringsfelet, t.ex. lagändring som möjliggör ett utökat samarbete mellan berörda myndigheter. Inom Skatteverket skulle kontrollen bli effektivare om folkbokföringen fick tillgång till skatteregistren.

I den senaste studien på SCB³ skapas en modell för att skatta övertäckningens storlek. Grunden i arbetet har varit att vidareutveckla "ej aktivitetsvariabeln" som tidigare projekt från 2004 har utvecklat för att mäta övertäckningen registervägen. Projektet har sedan tagit fram en skattningsmodell för att beräkna övertäckningen. Först sker en avgränsning av de personer som skulle kunna vara tänkbara att ingå i övertäckningen. Gruppen består av personer som ingår i "ej aktivitetsvariabeln", dessutom tillkommer personer som har mindre än ett prisbasbelopp i inkomst i Inkomst- och taxeringsregistret. Även information från andra register används, t.ex. gränspendling. För att därefter avgöra om

² Johansson, Nils (2006). *Kartläggning av folkbokföringsfelet*. Skatteverket, Rapport 2006:7 <http://www.skatteverket.se/download/18.71004e4c133e23bf6db8000110100/200607.pdf>

³ Åsling Rönning, Stina m.fl. (2015). *Övertäckning i Registret över totalbefolkningen – en registerstudie*. Statistiska centralbyrån, Bakgrundsfakta 2015:1 http://www.scb.se/Statistik/Publikationer/OV9999_2015A01_BR_BE96BR1501.pdf

en person ingår i övertäckningen eller i RTB-populationen används ett antal olika indikationer som kan peka på om en person troligen tillhör övertäckningen eller inte. Indikationerna skapas från ett regelverk som kan bygga på registerdata från ett enskilt år eller från flera på varandra följande år.

År	Ejaktivitets- variabeln	Modellskattad övertäckning
2000	50 329	(35 270)
2001	52 842	39 096
2002	54 210	39 292
2003	56 134	39 976
2004	54 412	39 645
2005	56 840	42 074
2006	56 731	40 615
2007	60 046	40 625
2008	67 868	45 373
2009	78 644	54 760
2010	83 329	59 299
2011	85 205	62 096
2012	85 973	63 796
2013	88 030	(68 645)
2014	88 187	(73 651)
2015	83 031	

För den modellskattade övertäckningen är talen för 2000, 2013 och 2014 osäkrare än övriga år eftersom indikatorer baserade på observationer före eller efter referenstidpunkten inte är tillgängliga. Ytterligare en nackdel med den modellskattade övertäckningen är att resultatet inte blir tillgängligt förrän 1,5 år efter referenstidpunkten.

Inrikes utflyttare orsakar övertäckning på regional nivå. Sena aviseringar eller miss att registrera flytt inom Sverige bidrar till täckningsbrister. Uppskattning av antalet personer som är felregistrerade finns inte.

Hushåll

Det finns två problem som påverkar kvaliteten i hushållstatistiken:

Individer som saknar koppling till hushåll

Effekten av saknade kopplingar beror dels på om personen bor (är folkbokförd) ensam eller tillsammans med andra, dels på om de övriga personerna i hushållet har en hushållskoppling eller inte.

Personen bor ensam = Undertäckning av hushåll.

Personen bor med en eller flera som också saknar hushållskoppling = Undertäckning av hushåll.

Personen bor med en eller flera som har hushållskoppling = Mätfel i hushållets storlek och eventuellt sammansättning (hushållstyp och hushållsställning).

Individer med felaktiga kopplingar till hushåll

Felaktiga kopplingar till lägenhet, vilket kan bero på felaktigt rapporterade

lägenhetsnummer, påverkar både sammansättning (hushållstyp och hushållsställning) och storlek både för det hushåll man egentligen tillhör men inte är folkbokförd i och det hushåll man felaktigt är folkbokförd i men inte tillhör.

För att försöka bedöma kvaliteten i uppgifter på låg regional nivå kan ett antal indikatorer användas. Dessa kan, delvis i kombination, ge information om statistikens användbarhet för ett specifikt område. Stor variation mellan regioner med avseende på en eller flera indikatorer påverkar även jämförelser mellan regioner. Skillnader eller likheter kan då döljas av mät- eller täckningsfel.

Antal personer

Allmänt gäller att ju färre personer som är folkbokförda i ett område, desto större påverkan får enstaka extremvärden och felaktigheter.

Andel personer som saknar hushållskoppling

Denna anger hur väl hushållspopulationen täcker individpopulationen. Som beskrivits ovan kan det dessutom leda till mätfel.

Andel Övriga hushåll

En hög andel Övriga hushåll är en varningssignal då ett antal av dessa hushåll är felklassificerade p.g.a. felaktiga hushållskopplingar.

2.2.2 Mätning

Uppgifterna till RTB-registren hämtas från Skatteverkets folkbokföringsdatabas och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. De flesta uppgifter till folkbokföringsdatabasen kommer från andra myndigheter där rapporteringen ingår som en del av arbetsuppgifterna, t.ex. barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar och läkare. I ett fåtal fall måste en person själv göra en anmälan till Skatteverket. Det gäller för att anmäla namn för ett nyfött barn, ändra namn, flytt inom Sverige och flytt till och från Sverige. För att effektivisera insamlingen finns ett flertal tjänster, t.ex. har man infört en webb-tjänst som gör det möjligt för sjukhus att anmäla födselar elektroniskt och för att anmäla flytt finns en e-tjänst. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den interna handbok i folkbokföring som används i arbetet på Skatteverket.

Då rapporteringen sköts av personen själv finns en större risk för mätfel, framför allt på grund av okunskap, eftersom man inte känner till de regler som finns för folkbokföring. Detta visar sig inte minst vid den bristande rapporteringen av utvandring som resulterar i övertäckning, se avsnitt 2.2.1. Täckning. För att minska mätfelen arbetar Skatteverket med att sprida information till de som kommer i kontakt med de grupper där felen ofta begås och att förenkla rapporteringen. Till exempel ska e-tjänster för avregistrering av folkbokförda studenter som återvänder till sitt hemland införas.

Ett annat exempel är studenter som är folkbokförda i fel kommun. Enligt folkbokföringslagen ska en person på postgymnasial utbildning folkbokföra sig på studieorten. Det finns studier som tyder på att studenter fortsätter att vara skrivna på hemorten, istället för på studieorten. Detta medför en skevhet när RTB används för t.ex. regional befolkningsstatistik. I en rapport från Skattever-

ket⁴, uppskattades att ungefär en fjärdedel av studenterna kan ha felaktig folkbokföring. Slutsatsen ledde till att Skatteverket utökade informationen till studenterna och lärosätena inför terminsstart. 2011 genomförde Uppsala kommun en studie som visade att av de heltidsstuderande som var bosatta i Uppsala var 85 procent också folkbokförda där.

Under 2012 har Skatteverket fått in drygt 100 000 anmälningar om felaktig folkbokföring. Anmälningar kan dels komma från andra myndigheter, men även från enskilda personer. Av anmälningarna tog man ut knappt 40 000 för fördjupad bosättningskontroll. Kontrollen resulterade i förändrad folkbokföring i 80 procent av fallen.

Från och med 2014 har Skatteverket en samlad förgranskning av samtliga impulser om fel för att få en större enhetlighet och spårbarhet i utredningsverksamheten. I prioriteringen av vilka fel som ska utredas så tittar man på en kombination mellan effektivitet och allvarliga fel. I dagsläget utreds ca 40 procent av inkomna impulser, men målsättningen är 60 procent.

I samband med massutsändningar av brev som till exempel skattsedlar och röstkort kontrollerar Skatteverket ibland adressuppgifterna på de försändelser som inte nått adressaten. Avsikten är att undersöka om flyttning anmäls i rätt tid eller anmäls över huvud taget samt att kontrollera om den faktiska bosättningen överensstämmer med den registrerade. Under 2011 kom 26 700 slutskattsedlar i retur av totalt 6,5 miljoner. Detta motsvarar 0,41 procent.

I den initiala insamlingen av lägenhetsnummer 2010-2011, som Skatteverket ansvarade för, förekom det att personer angav ett lägenhetsnummer som inte fanns på adressen. Då kan man inte koppla ihop personen med någon lägenhet och därigenom kan inte personen tillhöra ett hushåll. Lägenhetsnumret ska numera alltid anges i adressen vid flyttning till en lägenhet i flerbostadshus och i samband med flyttanmälan görs en avstämning att lägenhetsnumret finns på adressen. Sannolikt kommer i och med detta en del av bristerna som uppstod i uppbyggnadsskedet minska med tiden. Har ett annat lägenhetsnummer än det egna angetts kommer man felaktigt att tillhöra ett annat hushåll än det rätta.

2.2.3 *Bortfall*

Objektbortfall

-

Partiellt bortfall

Nedan redovisas det partiella bortfallet för de mest använda variablerna.

För personnummer, kön, ålder, civilstånd och regional indelning (län, kommun och fastighet) förekommer inget partiellt bortfall.

⁴ Johansson, Nils (2006). *Kartläggning av folkbokföringsfelet*. Skatteverket, Rapport 2006:7
<http://www.skatteverket.se/download/18.71004e4c133e23bf6db8000110100/200607.pdf>

Lägenhetsnyckeln

Efter Skatteverkets insamling 2010-2011 var bortfallet drygt 4 procent. Allt eftersom personer flyttar, och det då krävs att man anger ett lägenhetsnummer, minskar bortfallet. I årets RTB var bortfallet 2,3 procent. För cirka 20 000 personer har vi kunnat imputera ett värde och därmed minskat bortfallet till 2,1 procent eller drygt 212 000 personer. Saknas kopplingen mellan person och lägenhet innebär det att vi inte kan skapa hushåll för personerna utifrån lägenhetsnyckeln. För dessa har istället hushållet imputerats, se 2.2.5 Modellantaganden.

Födelseland

Variabeln har ett mycket litet partiellt bortfall. Drygt 1300 personer har okänt födelseland, som antingen satts av Skatteverket eller av SCB.

Födelseland för far och mor

För relationer som rör förälder – barn är täckningen bättre för inrikes födda än för utrikes födda. Det beror på att utrikes födda barn kan invandra utan medföljande föräldrar eller om barnet invandrar i vuxen ålder så registreras relationen bara om den är styrkt genom t.ex. födelseattest. Täckningen är också sämre för personer födda i Sverige på 1930-talet och tidigare, se tabell nedan.

Antal personer i Registret över totalbefolkningen 2016 som saknar uppgift om moderns resp faderns födelseland

Födelseår	Eget Födelseland	Antal personer	Moderns födelseland saknas, %	Faderns födelseland saknas, %
Före 1930	Sverige	165385	94	95
Före 1930	Övriga	17977	99	99
1930-talet	Sverige	457575	28	36
1930-talet	Övriga	68150	92	95
1940-talet	Sverige	914863	4	10
1940-talet	Övriga	131619	87	90
1950-talet	Sverige	935794	1	3
1950-talet	Övriga	195334	83	86
1960-talet	Sverige	1029241	0	2
1960-talet	Övriga	268577	82	86
1970-talet	Sverige	952953	0	1
1970-talet	Övriga	322738	83	87
1980-talet	Sverige	938085	0	1
1980-talet	Övriga	371953	76	80
1990-talet	Sverige	1027791	0	1
1990-talet	Övriga	225320	51	63
2000-talet	Sverige	992888	0	1
2000-talet	Övriga	138559	13	30
2010-talet	Sverige	796081	0	2
2010-talet	Övriga	44269	7	16

Medborgarskap

Variabeln har ett litet partiellt bortfall, knappt 11 000 personer har ett medborgarskap som inte är ett nu giltigt land eller okänt. Om Skatteverket inte vet vilket medborgarskap personen har sätts Under utredning eller Okänt. Skatteverket kan också sätta Upphört land om medborgarskapet är i ett land som inte längre existerar, t.ex. Serbien-Montenegro.

2.2.4 Bearbetning

Dataregistrering sker vid de lokala skattemyndigheterna. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar.

När uppgifterna sedan aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i RTB:s slutliga observationsregister. Granskningsregler är framtagna i samarbete med enheten för befolkningsstatistik och granskningen loggas och sparas i SQL-tabeller.

2.2.5 Modellantaganden

Sambo

Med sambo avses personer som inte är gifta/registrerade partner med varandra men som bor tillsammans under äktenskapsliknande förhållanden. Två personer som är folkbokförda i samma lägenhet och har ett eller flera gemensamma barn (biologiska eller adoptivbarn) räknas som sambor. För att kunna bilda sambos av personer utan gemensamma barn används en modell utifrån nedanstående kriterier:

- Personerna är folkbokförda på samma lägenhet
- Personerna är minst 18 år
- Personerna är av olika kön
- Ålderskillnaden mellan personerna är mindre än 15 år
- Personerna är inte nära släkt
- Endast *ett* möjligt sambopar kan bildas inom hushållet

Studier har visat att denna modell ger minst andel felklassificeringar jämfört med AKU, där man frågar om hur hushållet är sammansatt. De övriga nordiska länderna använder sedan tidigare modellantaganden som är snarlika. Modellen medför att statistiken visar för få sambopar men även att felaktiga sambopar kan skapas. Den totala effekten är att antalet hushåll av typen "Sammanboende utan barn" underskattas med ca 10 procent.

Hushåll

Ett hushåll består av samtliga personer som är folkbokförda på samma lägenhet. Det finns dock ett bortfall på 2,1 procent av befolkningen där lägenhet saknas och tidigare har man inte kunnat skapa hushåll för dessa. Under hösten 2016 togs en metod fram som innebär att man imputerar hushåll med hjälp av uppgifter om folkbokföring på fastighet och relationer i RTB. På så sätt skapas hushåll för majoriteten av de ca 212 000 personer som saknar uppgift om

lägenhet. Det är endast för ca 18 000 personer som är folkbokförda på de fiktiva fastigheterna *På kommunen skriven* och *Utan känd hemvist* samt "barnhushåll" (hushåll där samtliga boende är yngre än 16 år) som inget hushåll skapas.

Tidigare år som hushållsuppgifter finns framtagna för, 2011-2015, har reviderats och en ny variabel *Imp_hushall* har skapats. 0 betyder att hushållet inte är imputerat utan skapat med hjälp av folkbokföring på lägenhet, 1 betyder att hushållet har imputerats med hjälp av folkbokföring på fastighet och relationer i RTB.

2.3 Censusevalvering

År 2011 gjordes den första helt registerbaserade Folk- och bostadsräkningen i Sverige. Det har gjorts en evalvering av Census 2011 som mäter skillnaden mellan faktiskt och folkbokfört boende⁵.

Uppgifterna om hushållstyp, hushållsstorlek och hushållsställning baseras på de hushåll som kan skapas utifrån folkbokföringen på lägenhet. Kvaliteten på uppgifterna om hushållet beror i hög grad på hur väl folkbokföringen lyckas fånga hushållets sammansättning

2.3.1 Antal boende i bostadshushåll

Evalveringen visar att totalt har 92,1 % ($\pm 0,8$ %) av bostadshushållen i Census 2011 klassificerats rätt med avseende på antal boende. Största andelen fel finns i hushåll med 6 boende eller fler. Bland övriga klasser är andelen fel störst i hushåll med 3 eller 5 boende med 17,9 % respektive 22,2 % felklassificerade. De felklassade trepersonershushållen är huvudsakligen en- och tvåpersonershushåll.

Nettofelen visar att antalet en- och tvåpersonershushåll underskattas med 10,3 % respektive 9,3 % i Census 2011, medan antalet hushåll med 5 personer eller fler istället överskattas. För tre- och fyrapersonershushåll kan nettofelet inte med säkerhet sägas skilja sig från noll.

I olika kommungrupper varierar andelen felklassificerade bostadshushåll, totalt sett, mellan 7,4 % (kommuner med fler än 70 000 invånare) och 9,0 % (Stor-Stockholm). Motsvarande andel för riket som helhet är 7,9 %. Skillnaderna ligger inom den statistiska felmarginalen.

2.3.2 Hushållstyp

Bostadshushållen klassificerades efter hushållstyp i följande klasser:

- a. Enpersonshushåll
- b. Hushåll med ensamstående med barn
- c. Hushåll med samboende utan barn
- d. Hushåll med samboende med barn
- e. Flerpersonershushåll (personer utan inbördes relationer)

⁵ Werner, Peter (2014). *Evalvering av Census 2011*. Statistiska centralbyrån, Rapport 2014-02-10

f. Hushåll med två eller flera familjer

Totalt har 93,9 % ($\pm 0,7$ %) av bostadshushållen klassificerats rätt i Census 2011 med avseende på variabeln hushållstyp i ovanstående klasser. Andelen felklassificerade hushåll är störst för kategorierna "flerpersonershushåll" och "hushåll med två eller flera familjer". Bland övriga kategorier är andelen felklassificerade hushåll störst i kategorin "hushåll med ensamstående med barn" (9,3 %). Merparten av dessa felklassade hushåll ska avse "enpersonshushåll" och "hushåll med samboende med barn". Andelen felklassificerade hushåll är minst i kategorin "enpersonshushåll" (2,0 %).

Nettofelen visar att antalet enpersonshushåll och hushåll med samboende utan barn underskattas med 12,1 % respektive 10,1 % i Census 2011, medan antalet flerpersonershushåll och hushåll med två eller flera familjer överskattas. För hushåll med ensamstående med barn och hushåll med samboende med barn kan nettofelet inte med säkerhet sägas skilja sig från noll.

För de fem kommungrupperna varierar andelen felklassificerade bostadshushåll, totalt sett, mellan 5,3 % (övriga kommuner) och 7,8 % (Stor-Göteborg). Motsvarande andel för riket som helhet är 6,1 %. Skillnaderna ligger inom den statistiska felmarginalen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

De slutliga observationsregistren tas fram årligen. Preliminära varianter med andra referenstidpunkter än 20161231 respektive helåret 2016 tas fram varje månad eller kvartal.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden är drygt en månad. Det innebär att registren som avser 20161231 respektive helåret 2016 är klara i början av februari.

3.3 Punktlighet

Registren avseende 20161231 respektive helåret 2016 blev klara i tid, utifrån en överenskommelse med Befolkningsenheten.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tid

Uppgifterna i RTB-systemet levereras från folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan 1968, då RTB-systemet skapades, till stora delar varit densamma. Nedan redovisas några viktiga förändringar som påverkat jämförbarheten över tid.

Assisterad befruktning

Från och med den 1 juli 2005 får assisterad befruktning med donerade spermier utföras i svensk sjukvård också beträffande en kvinna som är registrerad partner eller sambo med en annan kvinna. Partnern eller sambon ska – tillsammans med den befruktade kvinnan – anses som förälder till det barn som föds, förutsatt att hon har samtyckt till behandlingen och att det är sannolikt att barnet har avlats genom den. Föräldrskapet skall fastställas genom bekräftelse eller dom.

Civilstånd

Lagstiftningen om skilsmässor ändrades den 1 januari 1974. I korthet innebar förändringarna bland annat att hemskilnadsåret ersattes med en betänketid på sex månader. Om makarna inte har några barn under 16 år och båda är överens om skilsmässan behövs ingen betänketid. Den kraftiga ökningen av antalet skilsmässor under 1974 och 1975 måste ses mot denna bakgrund.

År 1990 ändrades reglerna för änkepension. Många sammanboende ville då försäkra sig om rätten till änkepension, vilket ledde till en kraftig ökning av antalet gifta 1989. Närmare 60 procent av alla vigslar under 1989 inföll under december månad.

Mellan den 1 januari 1995 och de 30 april 2009 har det varit möjligt att ingå partnerskap. Den 1 maj 2009 trädde en könsneutral äktenskapslag i kraft som upphävde partnerskapslagen. Sedan dess är det inte längre möjligt att ingå partnerskap i Sverige. Personer som är registrerade partners kan, om de vill, genom en anmälan till Skatteverket omvandla sitt partnerskap till äktenskap.

En förändring i äktenskapsbalken innebär att ingen person under 18 år får ingå äktenskap. Förändringen trädde i kraft 1 juli 2014.

Folkbokföringens omorganisation

Den 1 juli 1991 övertog de lokala skattekontoren (numera Skatteverket) ansvaret från pastorsämbetena för folkbokföringen på lokal nivå. Samtidigt med omorganisationen ersattes det gamla regelverket med en ny lagtext. Reglerna är ungefär desamma som gällde tidigare. En nyhet var emellertid att personer som är över 17 år och går på postgymnasial utbildning ska vara folkbokförda där de bor. Tidigare var det vanligt att dessa studerande var folkbokförda i föräldrahemmet. Den nya lagen har gradvis kommit att öka antalet flyttningar i åldrarna 19 till 24 år då studenterna i allt högre utsträckning har folkbokfört sig på studieorten. Folkökningen som redovisas efterföljande år kan för vissa kommuner delvis vara en effekt av den nya folkbokföringslagen.

Födda

Under 1973 ändrades aviseringarna av nyfödda till SCB. Tidigare angavs barnets ordningsnummer endast för barn födda i bestående äktenskap ingångna 1950 eller senare. Ordningsnumret avsåg makarnas samtliga gemensamma barn såväl levande födda som dödfödda. Från mitten av 1973 innehåller aviseringarna om födslar i stället det antal barn som modern oavsett civilstånd, tidigare fött, dels levande, dels dödfödda. Detta har av SCB räknats upp till att avse det nyfödda barnets ordningsnummer.

Den 1 juli 1979 ändrades medborgarskapslagstiftningen. Ändringen avser barn, vars far har utländskt medborgarskap och mor svenskt medborgarskap. Före den 1 juli 1979 blev dessa barn vid födseln utländska medborgare men blir numera svenska medborgare. Bestämmelsen att barn till svensk mor alltid blir svensk medborgare medför att barn vid födseln i större utsträckning än tidigare förvärvar dubbelt medborgarskap. Inom den svenska folkbokföringen registreras dock enbart det svenska medborgarskapet.

1 januari 2014 ändrades folkbokföringslagen så att ett barn som föds utomlands ska i normalfallet folkbokföras först om det flyttar till Sverige och om kraven för folkbokföring då är uppfyllda. Är någon av föräldrarna utsända i svenska statens tjänst ska barnet folkbokföras från födseln.

Med dödfött barn avsågs fram till 1 juli 2008 nyfödd som avlidit efter utgången av tjuugoåttonde havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 35 cm lång). Från och med 1 juli 2008 avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 25 cm lång). Förändringen medförde att antalet dödfödda ökade jämfört med tidigare.

Hushåll

1990 genomfördes den sista folk- och bostadsräkningen i Sverige då alla hushåll fick svara på en enkät om bland annat de som bodde i hushållet och storleken på bostaden. Sedan dess har man inte kunnat ta fram heltäckande hushållsstatistik på annat sätt än via urvalsundersökningar som t.ex. Hushållens ekonomi (HEK) och Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF).

Sedan 2011 är folkbokföringen kompletterad med uppgift om personers lägenhetsnummer som möjliggör att man nu kan ta fram registerbaserad hushållsstatistik.

Indelningsändringar för län, kommun och församlingar

Indelningsändringar försvårar jämförbarhet över tid. På SCB:s webbplats finns mer information om vilka ändringar som genomförts, www.scb.se/regionalt.

Inrikes flyttning

Före 1998 redovisades år och vecka för registrering av en inrikes flytt som flyttningstidpunkt. Från och med 1998 redovisas den faktiska flyttdagen om flyttningen har anmälts inom en vecka. Om en flyttanmälan görs mer än en vecka efter den faktiska flyttdagen, gäller den nya folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in till Skatteverket.

Medborgarskapsbyten

Från 1974 redovisas byten till svenskt medborgarskap det år beslutet fattades.

Sedan 2001 är det möjligt för en svensk medborgare att ha ytterligare medborgarskap. I folkbokföringen, och därför även i RTB, finns dock endast uppgiften om det svenska medborgarskapet.

Personnummer

Varje år ändrar knappt tusen personer personnummer på grund av olika anledningar. Den vanligaste orsaken är att felaktig födelsetid eller felaktigt kön

registrerats i samband med invandring eller födelse. På grund av personnummerändringar kan en person finnas i register med fler än ett personnummer alternativt i olika register med olika personnummer. Detta skapar problem då flera olika personnummer kan avse samma individ. På SCB finns rutiner för att handskas med denna problematik.

Utvandring

Skatteverket genomför numera regelbundet kontroller av personer vars folkbokföring varit okänd under 2 år. Hittar man inte personen efter utredning blir hen avregistrerad från folkbokföringsregistret som obefintlig, kallat OB. Detta redovisas i registret över utvandringar. Inför folkbokföring på lägenhet gjorde Skatteverket 2010 en särskild insats för att förbättra kvaliteten i adressuppgifterna i folkbokföringsregistret, vilket ledde till att 4 170 personer det året avregistrerades som utvandrade till OB. Normalt brukar antalet utvandringar till OB vara mellan 500-1000 personer under ett år.

Det finns även personer som har utvandrat till okänt land, vilket innebär att Skatteverket har fått indikation att personen är utvandrad, men inte information om till vilket land. Antalet utvandrade till okänt land varierar kraftigt mellan åren, från 2000 till drygt 5000 personer.

Under 2014 och 2015 gjorde Skatteverket en utredning av samtliga folkbokförda personer med utgångna tidsbegränsade uppehållstillstånd. Totalt undersöktes 13 500 personer och hela 90 procent kunde avregistreras som utvandrade. De flesta avregistrerades utan att Skatteverket fick kontakt med personen och därför registrerades dessa som utvandrade till okänt land.

4.3 Samanvändbarhet med andra register/data

RTB utgör basinformation för många register och statistikprodukter och används bl.a. som underlag för framställning av statistik, som urvalsram och hjälpinformation till kalibrering och som datakällor för andra register och undersökningar. RTB är ofta styrande ifråga om objekt, variabler, population och referenstider. Den omfattande sam användningen av uppgifterna gör att en stor del av individstatistiken blir harmoniserad och i hög grad jämförbar. Dock kan det finnas skillnader i populationsavgränsningar och referenstider.

RTB uppfyller också de flesta krav som ställs för att kunna producera statistik som rekommenderas och efterfrågas av svenska och internationella organisationer. Registerinnehållet är i stor utsträckning anpassat till internationella standarder. Något som efterfrågas, men som inte finns, är uppgifter om personer som vistas i Sverige utan att vara folkbokförda (vistelsetiden är mindre än ett år), s.k. "short term migration". Detsamma gäller personer som är folkbokförda här men som har för avsikt att vistas utomlands mindre än ett år.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Informationsspridning

Möten med fokus på gemensamma frågor kring kvalitet sker mellan SCB, Skatteverket, Lantmäteriet och SKL (Sveriges kommuner och landsting) tre gånger per år.

RTB har ett internt användarråd där representanter sitter för de enheter som är de största användarna av registren.

I samband med att registren görs tillgängliga så skickas e-post ut till interna användare på SCB.

5.2 Dokumentation

Variabelförteckningar och datamängdsbeskrivningar återges i MetaPlus, som bland annat finns på SCB:s webbplats.

5.3 Tillgång till det slutliga observationsregistret

SCB utför på uppdragsbasis specialbearbetningar av registrets samtliga årgångar. Efter särskild prövning kan forskare få tillgång till aidentifierade mikrodata för egna bearbetningar i t.ex. MONA.

Innehållsfrågor:

Kontaktperson: Karin Wegfors

Enhet: BV/REG

Telefon: 010-479 64 98

E-post: karin.wegfors@scb.se

Mikrodatautlämnande:

Kontaktperson: Freja Werke

Enhet: BV/MIKRO

Telefon: 010-479 64 55

E-post: mikrodata.individ@scb.se

Statistikuppdrag:

Kontaktperson: Statistiksservice

Enhet:

Telefon: 010-479 50 00

E-post: www.scb.se/fragaoss

C. Uppgiftsinsamling och bearbetning

C.1 Mätinstrument

Registrets kvalitet bestäms huvudsakligen av de administrativa system som registret bygger på. Databildningen i de administrativa systemen skiljer sig som regel från SCB:s datainsamlingar. Även om man inom de administrativa systemen har uppgiftslämnare som fyller i blanketter, så är villkoren för uppgiftslämnandet helt annorlunda och styrs av administrativa regler och lagar.

RTB bygger på administrativa uppgifter från Skatteverket.

C.2 Insamlingsförfarande

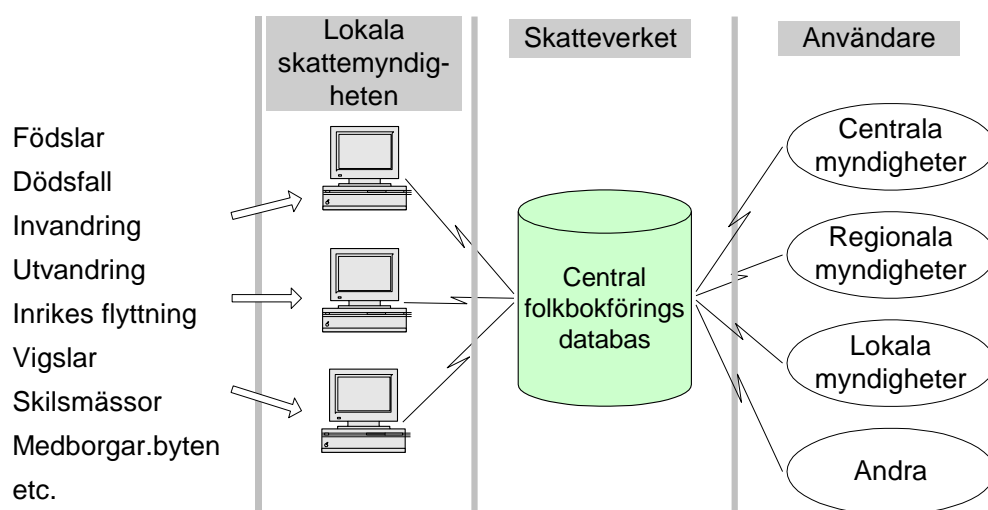
2.1 Insamlingsförfarande hos externa leverantörer

Det finns ett flertal lagar och förordningar som reglerar folkbokföringens innehåll och aviseringar till SCB:

- folkbokföringslag (1991:481) och folkbokföringsförordning (1991:749)
- lag (2001:182) och förordning (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet
- förordning (2016:822) med instruktion för Statistiska centralbyrån

Flera andra lagar tillämpas inom folkbokföringen, t.ex. namnlagen, medborgarskapslagen och äktenskapsbalken.

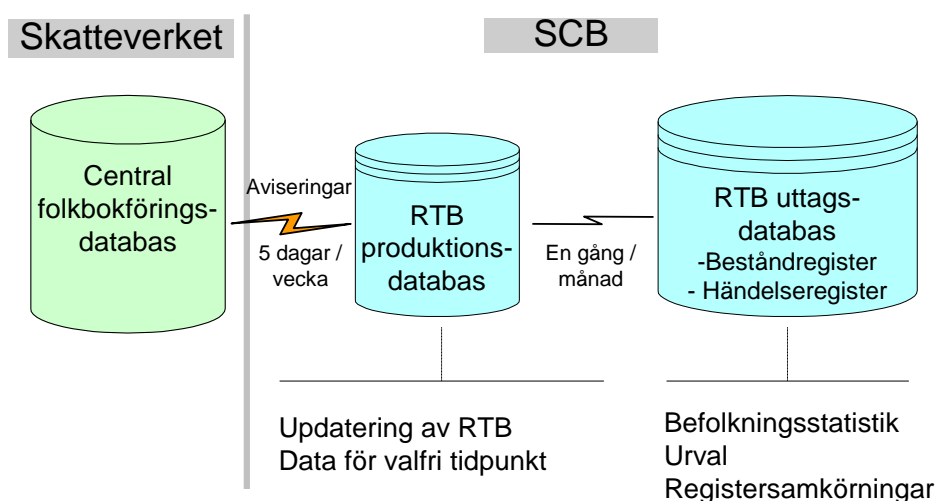
Systemöversikt för folkbokföringen

Folkbokföringen är den grundläggande registreringen av befolkningen i Sverige. I folkbokföringen registreras uppgifter om identitet, bosättning och familjeförhållanden. Skatteverket ansvarar för folkbokföringen. Verksamheten bedrivs vid skattekontor spridda över landet där registreringen sker i den riksomfattande folkbokföringsdatabasen. Målet för folkbokföringen är enligt regleringsbrevet att uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder.

2.2 Insamlingsförfarande hos registerproducent

Systemöversikt för Registret över totalbefolkningen

I slutet av 1997 gjordes ett grunduttag från Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Sedan dess får RTB löpande aviseringar av ändrade uppgifter i folkbokföringen. Aviseringarna överförs automatiskt fem gånger i veckan, tisdag till lördag, från Skatteverket till RTB via SHS (Spridnings- och HämtningsSystem, en myndighetsgemensam tjänst för att skicka data till varandra). Aviseringarna innehåller uppgifter om nya personer, avslut för personer eller olika typer av förändringar. En vanlig dag kommer det in mellan 10 000 – 15 000 aviseringar. Totalt på ett år blir det ungefär 3 miljoner.

I samband med den dagliga insamlingen kontrolleras att uppgifterna är avsedda för SCB och att samtliga uppgifter har levererats och överförts. Aviseringsfilen har en identitetsangivelse samt en uppgift om antalet poster som kan jämföras mot den logg som räknar posterna i anslutning till överföringen.

Beställning av uppgifter görs på den blankett som Skatteverket fastställt. Blanketten med anvisningar finns på Skatteverkets hemsida, www.skatteverket.se. På blanketten finns hänvisning till Navets gällande dokumentation, inklusive Allmänna villkor och prislista. Blanketten fungerar därmed som en offert om inte annat anges. Avtal anses ingånget när en beställ-

ning har inkommit till Skatteverket. Efter att beställningen registrerats skickar Navet en orderbekräftelse. Beställningsblanketten tillsammans med orderbekräftelsen utgör dokumentationen över överenskommelsen med Skatteverket.

C.3 Bearbetning

3.1 Bearbetning hos externa leverantörer

Den databeredning i form av utredningsarbete, dataregistrering, granskning, kodning, kontroll och korrigeringsarbete av uppgifter som utförs fortlöpande inom ramen för folkbokföringsverksamheten är naturligtvis det som har störst betydelse för uppgifternas kvalitet. De regler och förfaranden som tillämpas framgår bl.a. av den elektroniska handbok i folkbokföring som används i arbetet och som SCB har fått tillgång till.

3.2 Bearbetning hos registerproducent

Det finns några huvudprinciper som gäller för granskning och rättning av uppgifter i RTB:s produktionsdatabas och i de slutliga observationsregistren:

Grunddata i produktionsdatabasen	Slutliga observationsregister
Daglig uppdatering	Månatlig framställning
Spara allt	Rätta
Datera allt	Härled
Ändra inget	Imputera
Skilj på allt	Integrera

Kontroller vid input och vid uppdatering

I samband med mottagningen och formateringen av aviserade uppgifter samt vid uppdateringen av produktionsdatabasen genomförs vissa kontroller. Kontrollerna görs som inomobjektskontroller där uppgifter testas med avseende på validitet och konsistens. Vid uppdateringen konsistenstestas värden i aviseringarna i förhållande till befintliga värden i produktionsdatabasen.

Kontroller vid output

Vid framtagandet av de slutliga observationsregistren görs förnyade inomobjektskontroller med validitets- och konsistenstester. Innehållet i samtliga observationsregister kontrolleras, såväl stock- som händelseregister. Kontrollerna kan leda till egna rättningar av uppgifter i registren.